

ВИСВІТЛЕННЯ ДЕЯКИХ ОСНОВНИХ АСПЕКТІВ ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ У ВИЩИХ ІНЖЕНЕРНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У сучасному суспільстві вища освіта стала однією з найрозповсюдженіших сфер людської діяльності. У ній задіяна велика кількість студентів з багатьох країн світу. Помітно підвищилась соціальна роль освіти. Від її направленості і ефективності багато в чому залежить перспектива розвитку людства.

В останнє десятиліття світ змінює своє відношення до всіх видів навчання, особливо вищого, яке розглядається як головний, ведучий фактор соціального і економічного прогресу. Причина такої уваги криється у розумінні того, що найважливішою цінністю і основним капіталом сучасного суспільства являється людина, здібна до пошуку і освоєнню нових знань і прийняттю нестандартних рішень.

Реформи, які проходять в Україні, стосуються різних сфер діяльності людини, у тому числі і у вузівському навчальному просторі. Вперше за двадцять років, в умовах незалежності, в історії української вищої школи на державному рівні задекларована необхідність впровадження психолого-гуманітарного аспекту в учбовий процес. Така увага до психолого-гуманітарного аспекту пояснюється тим, що він являється актуальним для сучасної вищої освіти, займає особливе, пріоритетне місце по своєму значенню і ролі як основний стратегічний напрямок вищої школи. В ньому закладена основна ціль – підготовка спеціаліста не тільки як професіонала, але й, перш за все, творчої людини, гуманіста і патріота.

Теоретичні основи проблеми гуманізації освіти складались і удосконалювались в XVI – XVIII століттях під плідним впливом епохи Відродження.

Значний внесок в розвиток і збагачення гуманізму в різний час внесли французькі просвітителі, соціалісти-утопісти, німецькі філософи, російські революціонери-демократи, видні представники вітчизняної педагогіки.

На відміну від Заходу, де проблема гуманізації вже давно увійшла в орбіту вищої школи, в Україні її теоретична розробка відстає від вимог часу, не йде далі публікацій вузьких по змісту учбово-методичних статей, причому це відставання поступово зростає і може стати незворотнім.

У даній статі автор робить спробу проаналізувати концепцію гуманізації і гуманітаризації вищої освіти лише у деяких її основних частинах, а саме: у філософії технологій і соціально-психологічній.

Звертаючи увагу на гуманізацію і на гуманітаризацію вищої освіти, ми повинні мати на меті, що інженерна освіта XXI століття обов'язково повинна враховувати нові відношення інженерної діяльності з оточуючою дійсністю, суспільством, людиною, тобто діяльність повинна бути гуманістичною. У зв'язку з цим, в технічних вузах і університетах особлива увага повинна

приділяти філософії технологій, оскільки вона значно відрізняється від філософії науки. В той час як філософія науки в кінцевому підсумку перебуває навколо питання: яким чином оцінювати наукову істину і який сенс цієї істини, філософія технологій перебуває навколо питання про природу артефакту, тобто зроблено людиною. В силу цього, фундаментальною науковою проблемою, яка підлягає осмисленню, для технічних університетів являється: «яка природа того що ми творимо, і для чого ми це робимо?». А це і є одним із завдань філософії технологій. Таким чином, філософія технологій стверджує, що вона повинна носити гуманний характер, не бути ворожою до природи, суспільства, людини, вона повинна бути гармонізована з ними.

Гуманізація вищої освіти передбачає також формування різносторонньої особистості, яка повинна володіти високою фізичною і інтелектуальною підготовкою, широким спектром прогресивних соціальних якостей в їх взаємозв'язку з соціально-психологічною характеристикою, обдарованістю молодого людини до навчання. Тільки в органічному поєднанні всіх особистих якостей складаються і розвиваються основи дійсного інженера професіонала.

Процес формування і удосконалення особистості студента характеризується також складністю, яка відображає реалії сучасного суспільства. Студентство, яке формується з усіх соціальних прошарків населення, подібно чутливому барометру відображає настрої і погляди суспільства крізь призму нових умов суспільного життя — переходу до ринкових відносин і зниження життєвого рівня населення, глибокої економічної і духовної кризи, зростання криміналітету і дегуманізації людських відносин. Це відображення не дзеркальне, а безпосередній механізм індивідуальної свідомості, неоднорідних і специфічних у різних прошарків студентства способів переробки з отриманої інформації, яка проявляється в різниці почуттів, поглядів, життєвої позиції.

Соціально-психологічну характеристику більшості студентської молоді традиційно складає загострений інтерес до всього нового, особливого, стремління до самостійності, критичному підході до дійсності, болюча реакція на погіршення свого положення, підвищена емоційальність і збудженість, протест проти несправедливості. У той же час для значної кількості студентів характерні такі риси як байдужість і безучасть у сучасних подіях в Україні, нейтральність у боротьбі зі злом і насильством. Діапазон цих психологічних рис має тенденцію до розширення. Рациональний шлях до подолання складної ситуації у формуванні гармонійно розвинутої особистості студента, на наш погляд, лежить через її системне, різностороннє виховання, і, перш за все, в ході учбового процесу, призначеного дієво спонукати різнобічному розвитку інтелектуального потенціалу студентів.

Література:

1. Андреев Э.М., Мионов А.В. Социально-гуманитарное значение и образование: новые реалии, иные измерения, информационная безопасность. М., 2001.- 141с.

2. *Куповцев А.В.* Деятельностный аспект процесса обучения.//Педагогика. 2002. - № 6. - с. 44-49.
3. *Локтєв В.* Збереження та реформування науки в Україні.//Світогляд. 2008. - № 1. с. 48-53.